

bliżej BRUKSELI

#21

E-MAGAZYN PRZEDSTAWICIELSTWA MAŁOPOLSKI W BRUKSELI

AGENDA MIEJSKA UE

Spis treści

- 3 **Wstęp**
Jacek Krupa Marszałek Województwa Małopolskiego
- 4 **Agenda miejska - szansa a nie przymus**
Jan Olbrycht
- 8 **Pakt Amsterdamski: miasta na pierwszym planie**
Lambert van Nistelrooij
- 12 **Agenda Miejska UE: polskie doświadczenia**
Magdalena Załęska
- 18 **Polskie perspektywy w Agendzie Miejskiej UE**
Lea Scheurer, Mart Grisel
- 26 **Agenda Miejska - kwintesencja zarządzania wielopoziomowego**
Aleksandra Olejnik
- 30 **Quaestio iuris: Pakt Amsterdamski**

Redaktor naczelny:
Renata Jasiołek

Design:
Loyal Solutions
www.loyal.com.pl

Kontakt z redakcją:
Przedstawicielstwo
Województwa Małopolskiego w Brukseli
Rue du Luxembourg 3, 1000 Bruksela
Belgia
bruxelles@umwm.pl

Szanowni Państwo,

Agenda Miejska UE, wbrew swojej nazwie, nie dotyczy wyłącznie miast i poprawy życia ich mieszkańców. Miasta nie mogą istnieć bez województw, podobnie jak województwa nie mogą istnieć bez miast – są ze sobą nieodwracalnie połączone siecią zależności, oddziałując na siebie. Dlatego właśnie miasta są nierozdzielnie związane z polityką regionalną.

Obecnie szacuje się, że ok. 80% osób z wykształceniem wyższym, w wieku produkcyjnym mieszka w miastach, miasteczkach czy na przedmieściach. Jednocześnie ośrodki miejskie charakteryzują takie problemy jak: bezrobocie, ubóstwo czy wykluczenie społeczne. Są one wspólne dla całej Europy. Z tego powodu, miasta nie mogą być pomijane w dążeniu do realizacji założeń Strategii Europa2020.

Bowiem to właśnie one mają do odegrania kluczową rolę w stawianiu czoła najbardziej palącym wyzwaniom, z którymi boryka się Stary Kontynent. Władze lokalne, które są najbliższe spraw mieszkańców – obywateli UE - mają realny wpływ na zmiany ich codziennego życia. Agenda Miejska UE jest więc urzeczywistnieniem zasady subsydiarności, która leży u podstaw Unii Europejskiej.

Z przyjemnością przekazuję Państwu kolejny numer e-magazynu Bliżej Brukseli, w którym można znaleźć rzetelną analizę polskich postępów w pracach na rzecz Agendy Miejskiej, a także punkt widzenia posłów do Parlamentu Europejskiego specjalizujących się w tej tematyce: Jana Olbrychta oraz Lamberta Van Nistelrooij'a.

Wszystkim czytelnikom życzę miłej lektury, a małopolskie miasta zachęcam do włączania się w partnerstwa w ramach Agendy Miejskiej UE.

Jacek Krupa
Marszałek Województwa Małopolskiego

Dr Jan OLBRYCHT

Doktor socjologii, nauczyciel akademicki, ekspert, polityk i działacz społeczny. Były burmistrz Cieszyna, były marszałek Województwa Śląskiego. Aktywny członek wielu organizacji samorządowych szczebla lokalnego i regionalnego. Ekspert w dziedzinie polityki regionalnej oraz miejskiej. Od 2004 roku poseł do Parlamentu Europejskiego. Wice-przewodniczący Komisji Rozwoju Regionalnego w Parlamencie Europejskim w latach 2004-2009. Wice-przewodniczący specjalnej Komisji ds. Wyzwań Politycznych w latach 2010-2011. Wiceprzewodniczący frakcji Europejskiej Partii Ludowej w PE, odpowiedzialny za dialog międzykulturowy i sprawy religijne w latach 2011-2014. Obecnie członek Komisji Budżetowej (stały sprawozdawca Parlamentu Europejskiego do spraw wieloletnich ram finansowych) i członek zastępca Komisji Rozwoju Regionalnego. Współzałożyciel i od dwóch kadencji przewodniczący parlamentarnej Intergrupy URBAN, skupiającej 87 posłów do PE z różnych grup politycznych i różnych komisji parlamentarnych, których wspólnym celem jest praca nad kluczowymi zagadnieniami mającymi wpływ na rozwój europejskich miast. Swoje działania Intergrupa realizuje współpracując z 128 organizacjami reprezentującymi interesy europejskich miast lub pracujących w dziedzinach związanych z rozwojem miejskim na szczeblu europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. www.urban-intergroup.eu

AGENDA MIEJSKA

- szansa a nie przymus

Dyskusja o agendzie miejskiej wymaga przede wszystkim wyjaśnienia czytelnikowi, dlaczego w dokumentach europejskich powtarza się sformułowanie „agenda”. Najprościej można by użyć sformułowania „plan” czy też „program”. Jednakże w oficjalnych dokumentach uderza brak określenia „polityka”, w tym konkretnym przypadku „polityka miejska”. My, jako posłowie do Parlamentu Europejskiego działający w Intergrupie URBAN, od dłuższego czasu upominamy się nie tylko o tzw. wzmocnienie wymiaru miejskiego polityki spójności, ale wskazujemy również na konieczność opracowania europejskiej polityki miejskiej. Polityka taka musiałaby zawierać takie elementy jak: pożądany model rozwojowy miast, kierunki prowadzenia polityki przestrzennej, elementy polityki związane z mobilnością w miastach, ochroną środowiska, a w szczególności jakością powietrza,

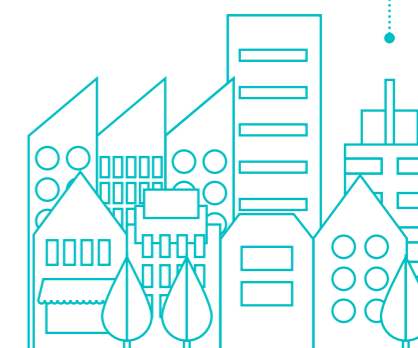
Decyzja dotycząca stworzenia europejskiej polityki miejskiej nie ma na dzisiaj zbyt wielu zwolenników z obawy stworzenia nowych zobowiązań wobec miast i narzucenia im norm w wielu zakresach.

Tekst agendy miejskiej został przyjęty 30 maja 2016 w postaci dokumentu o nazwie Pakt Amsterdamski.

wskazówki dotyczące zakresu usług publicznych w miastach, pożądane kierunki polityki mieszkaniowej, itd. Naszym zdaniem, europosłów zajmujących się tematyką miejską, określenie takich ram na poziomie europejskim pozwoliłoby na bardziej efektywne wykorzystanie instrumentów finansowych, w tym funduszy europejskich. Decyzja dotycząca stworzenia europejskiej polityki miejskiej nie ma na dzisiaj zbyt wielu zwolenników zarówno wśród państw członkowskich UE, jak i wśród władz regionalnych, ani nawet wśród władz miejskich. Przyczyną tego są obawy stworzenia nowych zobowiązań wobec miast i narzucenia im norm w wielu zakresach. Intencją posłów do Parlamentu Europejskiego jest stworzenie systemu wspierania miast, ułatwiania im działań i umożliwienie w większym zakresie wzajemnego korzystania z dobrych praktyk. Na dzisiaj oficjalne dokumenty europejskie mają charakter agend, czyli programów działania na najbliższe lata. Takimi dokumentami były zarówno Karta Lipska, Deklaracja z Toledo, Deklaracja Ryska, czy też ostatnio przyjęty Pakt Amsterdamski, czyli agenda miejska. Ten ostatni dokument ma odmienny od poprzednich charakter. Zawiera on bowiem nie tylko zamierzenia i plany, ale proponuje nowe formy współpracy wielu podmiotów w polepszaniu istniejących i tworzeniu nowych ram prawnych i finansowych. Proponowany tekst agendy miejskiej po wielu konsultacjach został przyjęty 30 maja 2016 roku przez przedstawicieli rządów państw członkowskich

w postaci dokumentu o nazwie Pakt Amsterdamski. Należy podkreślić, że ustalenia w nim zawarte nie mają charakteru obligatoryjnego i nie nakładają na państwa członkowskie nowych obowiązków. Rządy państw członkowskich wyraziły zgodę na zawarcie Paktu, deklarując chęć współdziałania z władzami miast, organizacjami pozarządowymi, Komisją Europejską, czy ekspertami w poszukiwaniu lepszych rozwiązań legislacyjnych, lepszych sposobów finansowania i poszerzania wiedzy na temat rozwoju miast. Pakt Amsterdamski zawiera listę 12 głównych obszarów tematycznych, które wiążą się z funkcjonowaniem miast. Wokół każdego obszaru tematycznego tworzy się tzw. „partnerstwo”, czyli grupę 15 podmiotów różnego typu, które mają za zadanie w ciągu 3 lat opracować wspólny plan działania, przedstawić konkretne propozycje ulepszenia istniejących rozwiązań, a także wskazać przyszłe rozwiązania korzystne dla miast, rządów i całej Unii Europejskiej. Na dzisiaj już powstało 12 partnerstw i są znane listy uczestników każdego z nich. Bardzo się cieszę, że polskie miasta zaangażowały się w ich tworzenie i będą mogły wnieść istotny wkład w opracowywanie nowych rozwiązań. Zachęcam tym samym wszystkie miasta do wykorzystania niepowtarzalnego momentu, w którym otwiera się dla nich okno możliwości. ●

Pakt Amsterdamski zawiera listę 12 głównych obszarów tematycznych, które wiążą się z funkcjonowaniem miast.

Lambert van Nistelrooij

z wyróżnieniem ukończył geografię społeczną na Uniwersytecie Katolickim w Nijmegen. W wieku 24 lat rozpoczął pracę jako członek Rady Miejskiej. Od 1982 r. do 2004 r. był członkiem Rady Wykonawczej w holenderskim regionie Noord-Brabant. Od 2004 roku Lambert van Nistelrooij jest posłem do Parlamentu Europejskiego (PE). Jako członek holenderskiej partii politycznej CDA jest posłem do PE na rzecz Europejskiej Partii Ludowej. Jako eurodeputowany skupił się na polityce regionalnej, badaniach, innowacjach, energii i Agendzie Cyfrowej. Obecnie jest członkiem Komisji Rozwoju Regionalnego i zastępcą członka Komisji Rynku Wewnętrznego i Ochrony Konsumentów. Jest także koordynatorem Intergrupy ds. Aktywnego Starzenia się. Ostatnio Lambert van Nistelrooij pracuje nad europejskimi funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi jako główny negocjator, jako sprawozdawca na temat Europejskiego Funduszu na Rzecz Inwestycji Strategicznych, jako sprawozdawca na temat Programu Wspierającego Reformę, jako sprawozdawca na temat Inicjatywy Przemysłowej Opartej na Biotechnologii oraz na temat Jednolitego Rynku Cyfrowego.

PAKT AMSTERDAMSKI

Miasta na pierwszym planie

Ponad 70% Europejczyków zamieszkuje obszary miejskie, zaś w ciągu następnych 30 lat liczba ta wzrośnie do 80%. Rozwój obszarów miejskich będzie odgrywać ważną rolę zarówno jeśli chodzi o przyszłość Unii Europejskiej, jak i o kwestię zrównoważonego rozwoju. Teraz, kiedy wzrasta znaczenie obszarów miejskich oczywistym jest, że Europa coraz częściej kieruje swój wzrok na władze lokalne i regionalne. Pakt Amsterdamski, przyjęty w maju 2016 roku podczas prezydencji holenderskiej, ma na celu przyczynienie się do tego. Dlatego wystąpiłem z propozycją zawarcia „paktu” między europejskimi miastami a europejskimi instytucjami. Przyjęty w tej formie pakt rozwiązuje wspólne problemy pojawiające się na poziomie prawnym. Miasta oraz władze lokalne posiadają duże doświadczenie w kwestiach starzenia się społeczeństwa, kwestiach migracyjnych i tych związanych z ubóstwem dlatego zasługują na to, by bezpośrednio współpracować z instytucjami UE. Pakt dąży zatem do zaangażowania władz miejskich w opracowywanie unijnych polityk, mobilizowanie do ich wdrażania oraz wzmocnienie wymiaru miejskiego w polityce UE. Powinno to doprowadzić do nowego sposobu pracy, dzięki czemu

Rozwój obszarów miejskich będzie odgrywać ważną rolę zarówno jeśli chodzi o przyszłość Unii Europejskiej, jak i o kwestię zrównoważonego rozwoju.

polityka UE będzie bardziej przyjazna dla miast. W ten sposób UE skupia się na lepszych uregulowaniach prawnych, odpowiednim finansowaniu oraz na wymianie doświadczeń poprzez tak zwane „inteligentne miasta”.

W planach ramowych strategii EU 2020

Pakt dąży do zaangażowania władz miejskich w opracowywanie unijnych polityk, mobilizowanie do ich wdrażania oraz wzmocnienie wymiaru miejskiego w polityce UE.

na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, europejskie miasta zgodziły się na współpracę nad 12 ustalonymi tematami. Właśnie w oparciu o te tematy tworzone są partnerstwa. W celu zapewnienia rzeczywistego wpływu partnerstw na miasta, są one tworzone w oparciu o podejście oddolne. Półtora roku po ratyfikacji Paktu Amsterdamskiego ustanowiono już wszystkie partnerstwa. Pierwsze z nich, powstałe w 2016 roku, skupiły się na kwestii ubóstwa, migracji, mieszkalnictwa oraz jakości powietrza. Partnerstwa na rzecz mobilności w miastach, przejścia na gospodarkę cyfrową,

gospodarki o obiegu zamkniętym oraz zatrudnienia zostały utworzone na początku 2017 roku. Z kolei te koncentrujące się na zrównoważonym wykorzystaniu gruntów, odpowiedzialności w dziedzinie zamówień publicznych, energii oraz klimatu powstały latem 2017 roku. Każde z tych partnerstw przedstawiło lub przedstawi plan, zgodny z motywem przewodnim partnerstwa. Te rekomendowane, acz nie obligatoryjne, działania przyczynią się do rewizji istniejącego prawodawstwa Unii Europejskiej.

Partnerstwa pracują zgodnie z podejściem *front-runner/follower*, co jest istotną częścią Agendy Miejskiej. Jako przykład może służyć partnerstwo skupione wokół kwestii przejścia na gospodarkę cyfrową, w ramach którego holenderskie miasto Eindhoven jest zaangażowane jako *front-runner*. *Front-runner* oraz *follower* są do bierani w pary, w wyniku czego kolejnym krokiem jest inwestowanie, rozwój miasta oraz jego końcowa prezentacja. Ten koncept podkreśla silne wzajemne powiązania między inteligentnymi miastami a regionalnym i miejskim rozwojem, poprzez tak zwane strategie inteligentnych specjalizacji. Miasta nie działają samodzielnie, są one bowiem otoczone przez regiony. W związku z tym inteligentne miasta mogą istnieć jedynie w przypadku posiadania „inteligentnych relacji” ze swoim otoczeniem: regionem. Miasta i regiony muszą wybrać priorytety swoich działań, korzystać z dostępnych świadczeń pieniężnych oraz dzielić się pozyskaną wiedzą. W ten sposób nie ma konieczności opraco-

wywania na nowo czegoś, co już istnieje, a każdy aktor może skoncentrować się na własnych przewagach konkurencyjnych. Wszystkie te działania mają na celu polepszenie sytuacji milionów Europejczyków zamieszkujących obszary miejskie.

Zarówno Holandia, jak i Polska odgrywają kluczową rolę w partnerstwach miejskich. Na przykład w ramach partnerstwa poświęconego kwestii mieszkalnictwa, którego celem jest zapewnienie przystępnych cenowo mieszkań o odpowiednim standardzie, ze szczególnym naciskiem na mieszkania publiczne, Holandia jest zaangażowana jako państwo członkowskie, zaś miasto Poznań jako partner miejski. W przypadku partnerstwa „Gospodarka o obiegu zamkniętym” rolę są odwrócone, tzn. Polska jest zaangażowana jako państwo członkowskie, podczas gdy holenderskie miasto Haga jako jeden z obszarów miejskich. To partnerstwo skupia się na gospodarce odpadami oraz na gospodarce współdzielenia (ang. *sharing economy*). Partnerstwo „Ubóstwo miejskie”, którego partnerem jest miasto Łódź, podczas CITIES forum w Rotterdamie w Holandii uruchomi Kartę Praw Bezdomnych (ang. *The Homeless Bill of Rights*).

W celu zapewnienia rzeczywistego wpływu partnerstw na miasta, są one tworzone w oparciu o podejście oddolne.

Inteligentne miasta mogą istnieć jedynie w przypadku posiadania „inteligentnych relacji” ze swoim otoczeniem: regionem

Celem tego projektu jest upoważnienie miast do przyjęcia podejścia opartego na prawach człowieka w celu zwalczania bezdomności.

Od początku listopada 2017 zostało podjętych kilka konkretnych działań, niemniej wciąż pozostaje wiele do zrobienia. W nadchodzących latach chciałbym podkreślić widoczność utworzonych partnerstw. Potrzebna jest lepsza komunikacja ze strony UE w celu dotarcia do obywateli europejskich: *Let the Stars Shine*. Do końca tego roku Rada wyda sprawozdanie z postępów w realizacji Agendy Miejskiej oraz pracy partnerstw. Mam nadzieję, że to wyniesie miasta na pierwszy plan. Wraz z Posłem do Parlamentu Europejskiego Janem Olbrychtem będziemy nad tym debatować 20 listopada 2017 r. w Katowicach, podczas XI Międzynarodowej Konferencji „Miasto 2017 – zarządzanie miastem”.

AGENDA MIEJSKA UE

Polskie doświadczenia

Magdalena Załęska

Radca w Wydziale Polityki Regionalnej i Spójności Stałego Przedstawicielstwa RP przy UE. Wcześniej pracownik Ministerstwa Rozwoju oraz Dyrekcji Generalnej KE ds. polityki regionalnej i miejskiej.

Niebawem minie półtora roku od przyjęcia Paktu Amsterdamskiego ustanawiającego Agendę Miejską UE (AMUE). Wprowadziła ona nowy model współpracy między instytucjami UE, miastami i partnerami miejskimi, a tym samym nowy wymiar debaty europejskiej na temat rozwoju miast i ich wpływu na kształt polityk unijnych.

Ogłoszenie naboru do pierwszych trzech pilotażowych partnerstw, towarzyszących przyjęciu AMUE, spotkało się z ogromnym wręcz zainteresowaniem ze strony polskich miast, w tym przede wszystkim miast średnich. Kolejne nabory ogłoszone podczas prezydencji słowackiej i maltańskiej skupiły równie silną uwagę władz miejskich w Polsce, stawiając tym samym Ministerstwo Rozwoju, pełniące rolę koordynatora procesu w Polsce, przed koniecznością dokonania często niełatwego wyboru polskich kandydatów do partnerstw. Zgodnie z zapisami

Paktu Amsterdamskiego, decyzje o składzie członkowskim partnerstw AMUE podejmują Dyrektorzy Generalni UE-28 odpowiedzialni za politykę miejską, podczas spotkań organizowanych przez poszczególne prezydencje w Radzie UE.

Jak wygląda rezultat polskich starań w ramach AMUE? Niewątpliwie już na pierwszy rzut oka wyłania nam się bardzo korzystny obraz. Pod kątem naszej aktywności produkujemy wśród państw z naszego regionu Europy – jesteśmy członkami łącznie dziewięciu spośród dwunastu powołanych do życia partnerstw w ramach AMUE, przy czym w przypadku dwóch pełniemy rolę współkoordynatora. W pięciu z nich uczestniczymy na poziomie miast, w kolejnych czterech – za poziomem ministerstw. Cieszy zaangażowanie ministerialnym sektorowych - Ministerstwa Energii i Ministerstwa Środowiska (przy współpracy z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej), których obecność w partnerstwach AMUE wzmacnia przekonanie, że zagadnienia miejskie, mające z natury charakter horyzontalny, integrują często specyficzne obszary tematyczne stanowiące o potencjale rozwojowym miast.

Architektura partnerstw z udziałem Polski przedstawia się następująco:

Partnerstwa prezydencji holenderskiej:

- jakość powietrza (Ministerstwo Energii przy współpracy z NFOŚiGW - partnerzy),
- ubóstwo miejskie (Łódź - partner),
- mieszkalnictwo (Poznań - partner),

Decyzje o składzie członkowskim partnerstw AMUE podejmują Dyrektorzy Generalni UE-28 odpowiedzialni za politykę miejską

Zagadnienia realizowane w ramach partnerstw AMUE, powinny być komplementarne względem siebie i jednocześnie spójne z głównymi założeniami.

Partnerstwa prezydencji słowackiej:

- gospodarka o obiegu zamkniętym (Ministerstwo Rozwoju - partner),
- miejsca pracy i umiejętności w lokalnej gospodarce (Kielce - partner),
- przystosowanie do zmian klimatycznych (Ministerstwo Środowiska przy współpracy z NFOŚiGW - partnerzy),

Partnerstwa prezydencji maltańskiej:

- przemiany energetyczne (Gdańsk – współkoordynator z miastem Roeselare i Londyn),
- zrównoważone wykorzystanie przestrzeni i rozwiązania bazujące na środowisku naturalnym (Ministerstwo Rozwoju – współkoordynator z miastem Bolonia),
- mobilność miejska (Gdynia - partner).

Nie sposób przedstawić tu założenia i zaangażowanie polskich aktorów w ramach wszystkich powyższych partnerstw. W kilku słowach przybliżę jedno z nich – partnerstwo dotyczące Zrównoważonego wykorzystania przestrzeni i rozwiązań bazujących na środowisku naturalnym, przyjęte w ramach ostatniego pakietu „maltańskiego” i współkoordynowane przez Ministerstwo Rozwoju wraz z Miastem Bolonia. W skład partnerstwa wchodzi 7 miast (Bolonia, Antwerpia, Cork, Lille, Stavanger, Stuttgart, Zagrzeb), 6 państw (Polska, Cypr, Litwa, Luksemburg, Portugalia, Słowenia) oraz 10 innych partnerów (m.in. DG REGIO, DG ENV, DG R&I, URBACT, EURO CITIES).

Główne obszary, na których skupią prace partnerstwa to:

- rozlewanie się miast/rozsądne zagęszczenie (*urban sprawl/ smart densification*),
- rozwiązania oparte na środowisku naturalnym (*nature-based solutions*),
- innowacyjne narzędzia i podejścia (*innovative tools and policy approaches*)

Swoje prace partnerstwo zainauguowało w lipcu 2017 r. i sfinalizowało już tzw. *Orientation Paper*, który przedstawiciele Ministerstwa Rozwoju mieli okazję przedstawić podczas ostatniego spotkania Dyrektorów Generalnych UE-28 odpowiedzialnych za politykę miejską, jakie miało miejsce w Tallinie w dn. 24 października 2017 r. Podobnie, jak inne maltańskie partnerstwa, partnerstwo koordynowane przez Polskę i miasto Bolonia jest zobowiązane do wypracowania Planu Działań do końca 2018 r. Warto przypomnieć, że propozycje konkretnych rozwiązań zapisanych w Planach Działań mają dać wkład w proces kształtowania przyszłych i rewizji istniejących przepisów prawa, instrumentów i inicjatyw UE w obszarach: lepszego stanowienia prawa, finansowania oraz wzmacniania wiedzy i wymiany doświadczeń między europejskimi miastami.

Polska od zawsze zwracała uwagę na zagadnienia przekrojowe (*cross-cutting issues*) realizowane w ramach partnerstw AMUE, które co do zasady powinny być komplementarne względem siebie i jednocześnie spójne z głównymi założeniami. Podejście to stanowi szczególne wyzwanie w przypadku

koordynowanego przez Polskę i Miasto Bolonia partnerstwa, które z natury ma charakter horyzontalny. Przykładem tutaj są np. obszary na styku partnerstw dot. mobilności miejskiej, mieszkalnictwa, czy też jakości powietrza. Zadaniem koordynatorów partnerstwa jest zatem wypracowanie rozwiązań w pełni komplementarnych i niedublujących się z innymi partnerstwami. Wraz z aktywnym zaangażowaniem polskich miast i ministerstw w partnerstwa AMUE przed Ministerstwem Rozwoju, a także przed aktorami polityki miejskiej w Polsce, pojawiły się nowe wyzwania. Przede wszystkim – w jaki sposób „włączyć w obieg” i wykorzystywać potencjał tych miast, w tym miast średnich, które nie uczestniczą formalnie w partnerstwach AMUE, a także w jaki sposób skutecznie promować wyniki prac partnerstw AMUE w Polsce.

Wydaje się, że polską odpowiedzią na te wyzwania może być Partnerska Inicjatywa Miast (PIM) – jeden z projektów strategic-

Partnerska Inicjatywa Miast jest programem wymiany i promocji doświadczeń i wiedzy pomiędzy miastami oraz innymi podmiotami zaangażowanymi w kształtowanie i realizację polityki miejskiej w Polsce

AMUE dała polskim miastom nowy impuls i otworzyła nowe perspektywy rozwoju, współtworzenia agendy miejskiej na poziomie europejskim

znych rządowej Strategii Odpowiedzialnego Rozwoju z lutego 2017 r., którego założenia przyjęto już w czerwcu 2017 r. PIM jest programem wymiany i promocji doświadczeń oraz wiedzy pomiędzy miastami oraz innymi podmiotami zaangażowanymi w kształtowanie i realizację polityki miejskiej w Polsce. W ramach projektu tworzone są krajowe sieci współpracy i wymiany doświadczeń pomiędzy miastami różnej wielkości. Cele i działania przewidziane do realizacji w ramach PIM są spójne z priorytetami AMUE, a także z Nowym Programem ONZ dla Miast. Znaczna część sieci w ramach PIM pokrywa się tematycznie z partnerstwami AMUE, inne odzwierciedlają bardziej polską specyfikę. Pierwsze pilotażowe sieci w ramach PIM w obszarach mobilności miejskiej, jakości powietrza i rewitalizacji są właśnie uruchamiane, zgłosiło się do nich ponad 30 miast, a Ministerstwo Rozwoju, które koordynuje projekt PIM, przygotowuje obecnie pierwsze spotkanie liderów i partnerów wszystkich sieci.

Jakie są założenia współpracy między partnerstwami AMUE a sieciami PIM? Obok wspólnych obszarów tematycznych, w ramach PIM podejmowane mają być działania zapewniające przepływ informacji pomiędzy europejskimi i krajowymi sieciami/partnerstwami oraz możliwości wypracowania wkładu danej sieci PIM w prace partnerstw AMUE. Przedstawiciel Polski biorący udział w danym partnerstwie tematycznym AMUE ma pełnić funkcję łącznika pomiędzy działaniami i rekomendacjami wypracowywanymi w ramach AMUE, a tymi podejmowanymi w ramach

odpowiednich sieci tematycznych PIM, w celu ich skutecznego przełożenia na poziom lokalny i krajowy.

Zdecydowanie jest jeszcze zbyt wcześnie, by rzetelnie ocenić te procesy. Bez wątpienia jednak można przyznać, że AMUE dała polskim miastom i aktorom zaangażowanym w prowadzenie polityki miejskiej nowy impuls i otworzyła nowe perspektywy rozwoju, współtworzenia agendy miejskiej na poziomie europejskim.

Na październikowym spotkaniu Dyrektorów Generalnych UE-28 odpowiedzialnych za sprawy miejskie w Tallinie rozbrzmiały pierwsze dyskusje na temat przyszłości AMUE. Znakomitą okazją do przedstawienia dotychczasowych doświadczeń prac partnerstw AMUE w kontekście przyszłej roli AMUE będzie Cities Forum 2017 w Rotterdamie z udziałem szerokiego grona przedstawicieli KE, władz, organizacji i partnerów miejskich. Cieszy zatem fakt, że głos polskich miast wybrzmiewa coraz głośniejsze w tych debatach, cieszy aktywność i coraz silniejsza pozycja polskich miast w sieciowaniu z miastami EU i współtworzeniu europejskiej polityki miejskiej, cieszy budowa nowego modelu współpracy aktorów miejskich w Polsce. Zbieramy doświadczenia, budujemy potencjał, który ma szansę zaprocentować dobrym rozwiązaniami na przyszłość. Wierzę, że tę szansę wykorzystamy. ●

POLSKIE PERSPEKTYWY w Agendzie Miejskiej UE

O EUKN

European Urban Knowledge Network jest jedyną niezależną siecią prowadzoną przez państwa członkowskie w dziedzinie polityki miejskiej, badań i praktyk. Sieć zapewnia wsparcie strategiczne swoim członkom, a także ma długą w swoim dorobku długą listę badań zorientowanych na politykę zlecanych przez różne prezydencje Rady UE lub innych partnerów instytucjonalnych. Od 2016 roku EUKN wchodzi w skład konsorcjum tworzącego Sekretariat Techniczny Agendy Miejskiej dla UE, wraz z Ecorys (partnerem wiodącym) i EUROCITIES.

CO TO JEST AGENDA MIEJSKA?

Rok 2016 był kamieniem milowym w polityce miejskiej w UE. Na podstawie wieloletniej, rosnącej uwagi poświęconej polityce miejskiej UE, prezydencja holenderska Rady wprowadziła w pierwszej połowie 2016 r. Agendę Miejską dla UE. Dokument założycielski, Pakt Amsterdamski, opisuje podstawowy cel - angażowanie władz miejskich w doświadczenie do lepszego stanowienia prawa, lepszego finansowania i poszerzania wiedzy - oraz przedstawia metodę pracy Agendy Miejskiej.

Głównym mechanizmem realizacji założeń Agendy Miejskiej są Partnerstwa skupiające podmioty z władz lokalnych, regionalnych i krajowych, instytucji europejskich, organizacji patronackich i szeregu innych interesariuszy. Stanowią oni serce, duszę i mózg procesu Agendy Miejskiej. Każde Partnerstwo pracuje nad jednym z dwunastu tematów priorytetowych określonych w Pakcie Amsterdamskim.

Pomimo różnic w stopniach rozwoju miast między państwami członkowskimi UE, europejska Agenda Miejska jest wspólną inicjatywą europejską. W tym przedsięwzięciu Polska jest jednym z najbardziej aktywnych uczestników. Zgodnie z wielopoziomowym i wielopodmiotowym podejściem do zarządzania, częścią tego procesu jest sześć polskich miast, trzy polskie ministerstwa krajowe oraz Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Dwa Partnerstwa są nawet koordynowane przez polskich przedstawicieli: jedno na rzecz Zrównoważonego użytkowania gruntów i rozwiązań opartych na środowisku naturalnym (przez Ministerstwo Rozwoju, wraz z Bolonią) i jedno na rzecz Przekształcenia systemu energetycznego (przez miasto Gdańsk, wraz z Londynem i Roeselare).

Europejska Sieć Wiedzy o Miastach (EUKN) zwróciła się do polskich przedstawicieli Partnerstw z prośbą o podzielenie się ich przemyśleniami na temat sytuacji ich Partnerstw, oceny dotychczasowego przebiegu procesu i pomysłów na przyszłość Agendy Miejskiej UE. Poniżej

Lea Scheurer

Od 2016 r. pracuje w Sekretariacie European Urban Knowledge Network (EUKN), jako naukowiec i kierownik programu. Jako politolog, poprzez szkolenia, wzbudziła duże zaintereso-

wanie wieloma aspektami zarządzania w zakresie tworzenia europejskiej polityki miejskiej. W EUKN Lea bierze udział w projektowaniu, koordynowaniu i wdrażaniu działań EUKN w zakresie badań i komunikacji w państwach członkowskich i u partnerów zewnętrznych.

Mart Grisel

Pełni funkcję dyrektora EUKN od początku jej powstania. Mart posiada ponad czternastoletnie doświadczenie w European knowledge exchange, jak również w kooperacji z krajami członkowskimi UE, Komisją Europejską oraz instytucjami europejskimi. Mart posiada wykształcenie w dziedzinie francuskiego literaturoznawstwa porównawczego oraz studiów strategii miejskich. W EUKN zarządza siecią i relacjami z interesariuszami, jest ekspertem dla partnerów sieci. Mart jest do początku zaangażowany w tworzenie obu: Agendy Miejskiej dla UE oraz globalnej Nowej Agendy Miejskiej.

Głównym mechanizmem realizacji Agendy Miejskiej są Partnerstwa. Każde Partnerstwo pracuje nad jednym z dwunastu tematów priorytetowych określonych w Pakcie Amsterdamskim.

przedstawiamy przegląd przekazanych nam opinii.

PARTNERSTWA: POWODY, ABY DO NICH DOŁĄCZYĆ, OSIĄGNIĘCIA I WYZWANIA

Wszyscy przedstawiciele Partnerstwa wspominają o wspólnych podstawach zaangażowania się w Agendę Miejską UE: Chcą oni wymiany z innymi urzędnikami i ekspertami w oparciu o ich specjalistyczną wiedzę tematyczną. Głównym czynnikiem wpływającym na zaangażowanie miast jest stawianie czoła istniejącym wyzwaniom, dostrzeganym na poziomie lokalnym, między innymi poprzez czerpanie z dobrych praktyk innych partnerów.

Na przykład Poznań postrzega brak mieszkań w przystępnych cenach jako istotną barierę dla rozwoju miasta. W ramach Partnerstwa Mieszkaniowego, Poznań dzieli się swoimi doświadczeniami w znajdowaniu innowacyjnych i efektywnych źródeł finansowania inwestycji z zakresu mieszkań w przystępnych cenach, opierając się na programie "Poznańskie Mieszkania w Przystępnych Cenach", który otrzymał finansowanie z Europejskiego Banku Inwestycyjnego, w ramach tak zwanego „Planu Junckera”. Podobnie Ministerstwo Rozwoju chciało podzielić się swoimi doświadczeniami z przygotowania Polskiej Mapy Gospodarki o Obiegu Zamkniętym, w ramach Partnerstwa w zakresie Gospodarki o Obiegu Zamkniętym.

Członkowie Partnerstwa z Polski, z którymi rozmawialiśmy, byli bardzo zadowoleni z dotychczasowych osiągnięć Partnerstw. Oczywiście rejestr osiągnięć najdłużej działających Partnerstw z gotowymi projektami Planów Działań (ubóstwo na obszarach miejskich, integracja migrantów i uchodźców, jakość powietrza, mieszkalnictwo) różnią się od tych, które obecnie pracują nad sformułowaniem działań (praca i kwalifikacje, mobilność w obszarach miejskich, gospodarka o obiegu zamkniętym, przejście na gospodarkę cyfrową) czy też te, które dopiero odbyły spotkania inauguracyjne (transformacja energetyczna, zrównoważone wykorzystanie gruntów i rozwiązań opartych na naturze, innowacyjne i odpowiedzialne zamówienia publiczne, przystosowanie do zmian klimatu).

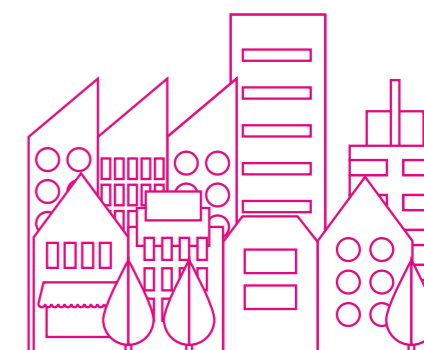
Znalezienie celowego zagadnienia, ocena zainteresowania i potencjalnego wkładu każdego z partnerów, stworzenie wyspecjalizowanych struktur roboczych, a także wypracowanie pierwszych efektów opisuje się jako ważne osiągnięcia. Słyszeliśmy też, jakie wyzwania stoją przed Partnerstwami z punktu widzenia polskich uczestników. Wyzwania te zasadniczo zależą od składu i etapu rozwoju danego Partnerstwa. Dowiedzieliśmy się, że trudności polegają między innymi na ustalaniu priorytetów zagadnień i znalezieniu tematycznego celu, konieczności osiągnięcia rezultatów w ramach bardzo napiętego harmonogramu, organizacji skutecznej komunikacji między partnerami oraz pracy zbiorowej, braku zasobów ludzkich do kompleksowej reali-

zacji prac w ramach Partnerstwa i identyfikacji zainteresowanych stron, chętnych do wniesienia swojego wkładu.

KOORDYNACJA I INTEGRACJA: KLUCZOWE CZYNNIKI SUKCESU

Już w 2007 r. Karta Lipska w sposób bardzo widoczny uwidoczniła konieczność wprowadzenia zintegrowanego podejścia do rozwoju obszarów miejskich do polityki europejskiej. Dziesięć lat później złożoność społecznych wyzwań wymaga większego niż kiedykolwiek zintegrowanego podejścia. Europejska Agenda Miejska oferuje strukturę zarządzania sprzyjającą takim zintegrowanym działaniom. Aby jednak wykorzystać ten potencjał, współpraca pomiędzy zainteresowanymi podmiotami - bezpośrednio zaangażowanymi w Partnerstwa i tymi spoza nich - jest niezbędna.

Dowiedzieliśmy się, że członkowie polskiego Partnerstwa korzystają zarówno z istniejących, jak i nowo powstałych mechanizmów wymiany, aby dotrzeć do innych (polskich) interesariuszy i koordynować działania w swoich własnych organizacjach. Niektóre miasta prowadzą grupy robocze (Gdańsk) lub

konkretne spotkania wewnętrzne w celu omówienia kwestii związanych z Partnerstwem (Łódź). W celu rozpowszechnienia wiedzy na temat działań Partnerstwa w szerszej grupie polskich interesariuszy, wykorzystywane są kanały internetowe (własne strony internetowe organizacji / strony Facebook, takie jak Mobilna Gdynia) oraz istniejące powiązania. Miasto Łódź przeprowadziło przetłumaczoną wersję badania opinii publicznej, które przeprowadzono w lipcu i sierpniu 2017r., w celu zebrania danych na temat projektu Planu Działania, wśród organizacji pozarządowych, sieci miejskich i ośrodków miejskich w Polsce.

Ministerstwo Rozwoju koordynuje "Partnerską Inicjatywę Miast" - strategiczny projekt Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju Polski w celu poprawy warunków rozwojowych i wspierania zintegrowanego i trwałego rozwoju polskich miast. Poza tym ministerstwo zarządza Wielopodmiotową Grupą Konsultacyjną zajmującą się Gospodarką o obiegu zamkniętym, forum dyskusji na temat mapy Gospodarki o obiegu zamkniętym z udziałem około 200 zainteresowanych stron i przedstawicieli innych ministerstw. Departament Innowacji w Ministerstwie, reprezentowany w Partnerstwie na rzecz Gospodarki o obiegu zamkniętym, używa tej grupy jako głównego kanału komunikacji na temat gospodarki o obiegu zamkniętym. Polscy przedstawiciele w Partnerstwie na rzecz Jakości Powietrza - Ministerstwo Energetyki i Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki

Wodnej - regularnie wymieniają informacje o postępie prac Partnerstwa między sobą i z innymi ministerstwami. W szczególności ściśle współpracują z Ministerstwem Środowiska odpowiedzialnym za realizację Polskiego Krajowego Programu Ochrony Powietrza do roku 2020.

Zintegrowane podejście oznacza również identyfikację istotnych zagadnień przekrojowych i współpracę z innymi Partnerstwami. Dowiedzieliśmy się, że ta ostatnia już ma miejsce, na przykład między Partnerstwami na rzecz mieszkalnictwa, integracji migrantów i uchodźców oraz między Partnerstwami w zakresie ubóstwa w obszarach miejskich i na rzecz mieszkalnictwa. Planowana współpraca obejmuje spotkanie między Partnerstwami na rzecz mobilności na obszarach miejskich i jakości powietrza w czasie Forum CITIES w Rotterdamie w listopadzie 2017 r. Kilku polskich przedstawicieli podkreśla potrzebę ściślejszej współpracy pomiędzy partnerami, chociaż i do tej pory nie brakowało pozytywnych starań.

Ponieważ gospodarka o obiegu zamkniętym jako koncepcja ilustruje znaczenie kwestii horyzontalnych, Partnerstwo na rzecz gospodarki o obiegu zamkniętym oddzielnie omówi kwestię zarządzania, aby poruszyć problemy przekrojowe i podkreślić powiązania z innymi Partnerstwami. Podobnie polscy koordynatorzy Partnerstwa na rzecz zrównoważonego użytkowania zasobów lądowych podkreślają, że temat Partnerstwa jest wysoce przekrojowy i istnieje

wiele wspólnych tematów, szczególnie w zakresie mobilności w obszarach miejskich, mieszkalnictwa, ubóstwa w obszarach miejskich i jakości powietrza. W sposób przykładowy określili oni kilka zagadnień horyzontalnych jako kluczowe dla ich Partnerstwa: efektywne zarządzanie miastami, rzetelne i strategiczne planowanie obszarów miejskich, innowacyjne podejście, rewitalizacja miast, zapewnienie odpowiednich usług publicznych oraz promowanie inteligentnej mobilności i multimodalności.

"Głównym problemem Partnerstwa będzie zapewnienie komplementarności z innymi Partnerstwami, ponieważ główne tematy mają rozlegle horyzontalny charakter. Będzie to wymagać specjalnego podejścia, aby zapewnić współpracę odnośnie do podobnych tematów, unikając powielania rozwiązań".

(Natalia Łajdych, Ministerstwo Rozwoju, Departament Strategii i Rozwoju, Zespół ds. Polityki Miejskiej - koordynujące Partnerstwo na rzecz Zrównoważonego użytkowania gruntów i rozwiązań opartych na środowisku naturalnym)

ODDZIAŁYWANIE I PERSPEKTYWY

Pakt Amsterdamski wskazuje trzyletni okres trwania każdego Partnerstwa. Od początku 2016 r. miały miejsce trzy tury rozpoczęcia Partnerstwa: cztery podczas prezydencji holenderskiej, cztery za czasów następnej prezydencji słowackiej, i cztery podczas prezydencji maltańskiej. Niedawne sprawozdanie Eu-

Agenda Miejska przyczyni się do wzmocnienia "głosu miast" w polityce europejskiej. Pozytywną cechą Agendy Miejskiej jest branie pod uwagę małych i średnich miast, obok metropolii.

ropejskiej Sieci Wiedzy o Miastach (EUKN), badające realizację działań Agendy Miejskiej rok po przyjęciu Paktu Amsterdamskiego stwierdziło, że osiągnięcia, wyzwania i potrzeby różnią się w zależności od "wieku" danego Partnerstwa.

Wielu z polskich przedstawicieli, z którymi rozmawialiśmy ma takie samo oczekiwanie: że Agenda Miejska przyczyni się do wzmocnienia "głosu miast" w polityce europejskiej. Jest to równoznaczne z oceną, że miasta są obecnie uważane za kluczowych graczy, również w skali krajowej i globalnej. Jednocześnie nasi interlokutorzy podkreślają, że pozytywną cechą Agendy Miejskiej jest branie pod uwagę małych i średnich miast, obok metropolii.

Część członków Partnerstwa polskiego, którzy podzielili się z nami swoimi doświadczeniami stwierdzili, że udział polskich przedstawicieli w Agendzie Miejskiej UE podniósł świadomość na temat zagadnień związanych z miastami w polskim dyskursie, a inni uważają, że potencjalne oddziaływanie będzie można ocenić dopiero po podaniu wyników działania Partnerstw do wiadomości publicznej i gdy staną się one przedmiotem dyskusji w społeczeństwie obywatelskim.

Na poziomie krajowym "Partnerska Inicjatywa Miast", utworzona przez Ministerstwo Rozwoju, jest interesującym mechanizmem pozwalającym na zaangażowanie polskich miast w ten proces i dalsze wzmocnienie i zróżnicowanie krajowego dyskursu na temat polityki miejskiej. Niedawno

miasta wezwano do składania wniosków o trzy sieci pilotażowe (w zakresie rewitalizacji, jakości powietrza i mobilności), których wprowadzenie planowane jest do początku 2019 r.

"Miasta powinny i będą uprawnione do lepszego zarządzania wyzwaniami rozwojowymi".

(Mariusz Czepczyński, Gdańsk, współkoordynator Partnerstwa na rzecz Przekształcenia Systemu Energetycznego)

Rok 2020 będzie kluczowym momentem rozwoju miast w UE. Jednym z powodów jest to, że obecne wieloletnie ramy finansowe, w tym ramy polityki spójności, zostaną zastąpione nowym reżimem, którego ogólne kierunkowanie jest wciąż nieznane. Również obecne Partnerstwa zakończą się mniej więcej w tym czasie. Większość polskich członków Partnerstwa na rzecz Agendy Miejskiej zdecydowanie opowiada się za kontynuowaniem działania Partnerstwa w pewien sposób nawet po roku 2020. Podejście Partnerstwa jest postrzegane jako właściwe narzędzie do wdrażania, monitorowania i oceny wyników, aby rozwiązać problemy, którymi nie można było zająć się w wystarczającym stopniu, aby zebrać doświadczenia z działania Partnerstw oraz tworzyć powiązania, nawiązywać współpracę i wymieniać dobre praktyki.

"Idea wspólnej pracy nad konkretnymi zagadnieniami oraz wymiana wiedzy i infor-

macji może stanowić podstawę przyszłej współpracy europejskiej".

(Włodzimierz Korona, Kielce - członek Partnerstwa w zakresie Praca i kwalifikacje na Rynku Lokalnym)

WNIOSEK

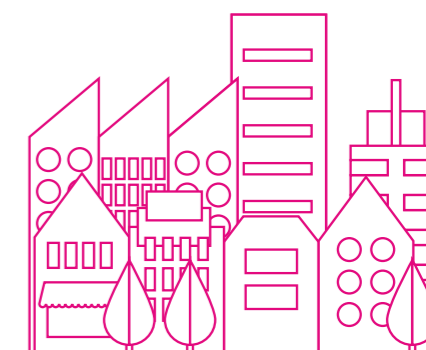
Polscy przedstawiciele w obecnych Partnerstwach na rzecz Agendy Miejskiej pomogli nam zrozumieć, co oznacza dla nich bycie częścią tej nowo powstałej europejskiej struktury współpracy i jakie są ich oczekiwania co do rozwoju tego procesu. Powszechne zaangażowanie polskich uczestników pokazuje, że urzędnicy na różnych szczeblach rządowych przypisują dużą wagę do Agendy Miejskiej.

Rozmawiając z nimi, dowiedzieliśmy się, że w polskich podmiotach reprezentowanych w Partnerstwach działają różne mechanizmy wymiany - w celu dotarcia do zainteresowanych stron i obywateli, aby rozwiązywać problemy przekrojowe oraz aby wspólnie z innymi Partnerstwami badać wspólne płaszczyzny. Jednak bardziej systematyczna wiedza o nowo tworzonych powiązaniach i mechanizmach wymiany ma kluczowe znaczenie, aby Agenda Miejska UE mogła wykorzystać swój pełny potencjał. EUKN będzie nadal wspierać gromadzenie tej wiedzy, opierając się na swoich ostatnich badaniach nad zintegrowanym rozwojem miast w Europie (studium "Dziesięć lat po przyjęciu Karty Lipskiej", maj 2017) oraz wdrożeniu Agendy Miejskiej UE (opracowanie "Jeden rok Paktu Amsterdamskiego",

lipiec 2017).

W tym samym duchu należy teraz prowadzić debatę polityczną na temat przyszłości Agendy Miejskiej, określając jej założenia po roku 2020. Nasza rozmowa z członkami polskiego Partnerstwa pokazuje, jak duże są oczekiwania tych najbardziej zaangażowanych członków.

Zainteresowane strony mogą rejestrować się na stronie internetowej Agendy Miejskiej UE www.urbanagendaforthe.eu oraz brać udział w interaktywnych dyskusjach na temat Partnerstw i Agendy Miejskiej. ●

Aleksandra Olejnik

Urodzona 20 czerwca 1987 roku w Łodzi

Doktorantka Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego, praca naukowa w zakresie innowacji w ośrodkach miejskich. Koordynator i doradca w zakresie aktywności Miasta Łodzi przy organizacjach międzynarodowych oraz w działaniach politycznych w Komitecie Regionów i Radzie Europy. Specjalista w zakresie tworzenia i realizacji projektów innowacyjnych w kooperacji z podmiotami prywatnymi oraz ośrodkami akademickimi. Pełnomocnik Prezydenta Miasta Łodzi w zakresie działań związanych z Agendą Miejską.

AGENDA MIEJSKA

Kwintesencja zarządzania wielopoziomowego

Cechą charakterystyczną Agendy Miejskiej jest to, iż jest porozumieniem nieformalnym. Konkretnie polega ona na tworzeniu tzw. „Partnerstw”, tj. współpracy przedstawicieli państw członkowskich UE, władz lokalnych, regionalnych, instytucji europejskich i ekspertów ds. rozwoju miast. Przystąpienie do Partnerstw odbywa się na zasadzie dobrowolności, a ich głównym zadaniem jest opracowanie metodologii wdrażania wyznaczonych 12 celów tematycznych. Każde Partnerstwo ma bardzo dużą elastyczność zarówno w zakresie tworzenia rozwiązań w danym temacie, jaki i form współpracy; jej celem jest wypracowanie efektywnych rozwiązań w zakresie lepszego finansowania, lepszych regulacji i lepszej wymiany doświadczeń – trzech filarów Agendy Miejskiej w kontekście kształtowania i realizacji polityk Unii Europejskiej. Tego typu założenie ukierunkowane jest na pracę

Celem współpracy jest wypracowanie efektywnych rozwiązań w zakresie lepszego finansowania, lepszych regulacji i lepszej wymiany doświadczeń – trzech filarów Agendy Miejskiej

Instytucjom europejskim zależy przede wszystkim na wypracowaniu rekomendacji, mających na celu optymalizację funkcjonujących już narzędzi

u podstaw i stymulowanie wspólnych działań różnych podmiotów.

Przełomowym momentem dla Agendy Miejskiej było uchwalenie podczas Prezydencji Holenderskiej w UE (2016 r.) tzw. Paktu Amsterdamskiego. Na jego mocy zostały uruchomione pierwsze cztery pilotażowe Partnerstwa, poświęcone odpowiednio: jakości powietrza, ubóstwu miejskiemu (udział miasta Łodzi), mieszkalnictwu (udział miasta Poznania) oraz integracji migrantów i uchodźców. Miasto Łódź aktywnie włączyło się w Partnerstwo na Rzecz Ubóstwa Miejskiego. Działania zostały podzielone na cztery podgrupy: rewitalizacji obszarów zdegradowanych, przeciwdziałaniu biedzie wśród dzieci, wykluczeniu społecznemu Romów oraz pomocy bezdomnym. Miasto Łódź aktywnie pracowało jako współkoordynator w podgrupie pierwszej, związanej z udzielaniem rekomendacji związanych z lepszym finansowaniem, lepszymi regulacjami oraz lepszą wymianą wiedzy w zakresie obszarów zdegradowanych. Docelowo, rekomendacje wypracowane przez pierwsze cztery Partnerstwa powinny przyjąć formę tak zwanego „Planu Działań”, zatem naj-pierw efekty prac Partnerstwa zostały podane publicznym konsultacjom w lipcu i w sierpniu 2017 roku, a kolejnym etapem będzie ukończenie Planu Działań w oparciu o dyskusję pomiędzy członkami Partnerstwa oraz wnioski z publicznych konsultacji.

Warto podkreślić, że rekomendacje wypracowane przez poszczególne Partnerstwa

są traktowane jako stanowiska, które dzięki takiej właśnie formie nie są poddawane głosowaniu, a co za tym idzie - nie ma konieczności ich implementacji. To, czy dane działanie zostanie przyjęte i czy wpisze się w zakres działań Unii Europejskiej, będzie zależało od jego jakości oraz możliwości rzeczywistego wprowadzenia go w życie.

Instytucjom europejskim zależy przede wszystkim na wypracowaniu rekomendacji, mających na celu optymalizację funkcjonujących już narzędzi, identyfikację i udzielenie zaleceń w zakresie usuwania wąskich gardeł, blokujących wykorzystanie środków europejskich oraz optymalizację wykorzystania potencjału ośrodków miejskich jako motorów rozwoju Unii Europejskiej.

Sam proces, jak i włączenie do niego poszczególnych podmiotów, należy wiązać z podkreśleniem i uznaniem roli miast w procesach europejskich. Po raz pierwszy w historii UE mamy do czynienia z udziałem podmiotów z wielu dziedzin w procesie decyzyjnym, na równych zasadach i mających taki sam głos, niezależnie od tego czy reprezentują one poziom narodowy, regionalny, czy lokalny. Z tego względu Agenda Miejska, funkcjonująca na obecnym etapie jako porozumienie nieformalne, stanowi przełom w zakresie poświęcenia tak dużej uwagi ośrodkom miejskim oraz formom jej realizacji – będącej kwintesencją wielopoziomowego zarządzania. ●

Po raz pierwszy w historii UE mamy do czynienia z udziałem podmiotów z wielu dziedzin w procesie decyzyjnym

QUAESTIO IURIS

„Pakt Amsterdamski”

Przyjęty w Amsterdamie (Holandia) w dniu 30 maja 2016 r. podczas nieformalnego spotkania ministrów UE, odpowiedzialnych za rozwój miast. (...)

Preambuła

Unia Europejska jest jednym z najsilniej zurbanizowanych obszarów na świecie. Ponad 70% obywateli Europy mieszka dziś na obszarach miejskich. ONZ przewiduje, że do roku 2050 procent ten wzrośnie do 80%. Rozwój obszarów miejskich będzie mieć znaczny wpływ na zrównoważony rozwój (gospodarczy, środowiskowy i społeczny) Unii Europejskiej i jej obywateli w przyszłości.

Potrzeba stworzenia Agendy Miejskiej UE

Aby osiągnąć pełny potencjał Unii Europejskiej oraz zrealizować cele strategiczne, Agenda Miejska UE ma na celu zobowiązanie władz miejskich do zapewnienia lepszych regulacji prawnych, lepszego finansowania i lepszej wiedzy (baza wiedzy i wymiana wiedzy):

- Legislacja UE jest w szerokim zakresie wdrożona na obszarach miejskich i ma bezpośredni i pośredni wpływ na władze miejskie. Legislacja UE może czasem mieć

sprzeczne wpływy, a jej wdrożenie na poziomie lokalnym może być trudne. A zatem regulacje UE powinny przewidywać te trudności.

- Władze miejskie należą do kluczowych beneficjentów finansowania UE. Dostęp do istniejącego finansowania może być jednakże kłopotliwy z punktu widzenia administracji. Agenda Miejska UE ma na celu usprawnienie dostępu i koordynacji istniejących możliwości finansowania oraz przyczynienie się do ich uproszczenia.

- Wiedza na temat ewolucji obszarów miejskich jest fragmentaryczna, a pozytywne doświadczenia można w lepszy sposób ocenić, rozpowszechnić i wykorzystać. Agenda Miejska UE ma zatem na celu poprawę lepszej bazy wiedzy na temat polityk miejskich oraz wymianę dobrych praktyk.

Osiągnięcie pełnego potencjału obszarów miejskich wymaga wspólnego podejścia łączącego zarówno polityki sektorowe jak i różne poziomy zarządzania. Zbilansowane, zrównoważone i zintegrowane podejście do wyzwań miejskich powinno, zgodnie z Kartą Lipską na rzecz zrównoważonego rozwoju miast europejskich, skupić się na wszystkich głównych aspektach rozwoju miast (w szczególności na rozwoju gospodarczym, środowiskowym, społecznym, terytorialnym i kulturowym) aby zapewnić stabilne zarządzanie miastami oraz stabilną politykę miejską. Istnieje potrzeba, by zwiększyć komplementarność polityk mających wpływ na obszary miejskie oraz wzmocnić ich wymiar miejski. Można to osiągnąć poprzez zaangażowanie wszystkich poziomów zarządzania, zapewnienie koordynacji

i skutecznej interakcji pomiędzy sektorami polityki, w pełnym poszanowaniu dla zasady pomocniczości oraz zgodnie z kompetencjami na każdym poziomie. Agenda Miejska UE oferuje nową formę wielopoziomowej współpracy pomiędzy wieloma interesariuszami, której celem jest wzmocnienie wymiaru miejskiego w polityce UE. Każdy interesariusz może ustalić własny poziom uczestnictwa w Agendzie Miejskiej UE.

Aby zająć się coraz bardziej złożonymi wyzwaniami na obszarach miejskich, istotne jest, by władze miejskie współpracowały ze społecznościami lokalnymi, społeczeństwem obywatelskim oraz instytucjami wiedzy. Wspólnie stanowią oni główne czynniki kształtujące zrównoważony rozwój, którego celem jest wzmocnienie postępów środowiskowych, gospodarczych, społecznych i kulturowych na obszarach miejskich. Polityki europejskie, krajowe, regionalne i lokalne powinny określać niezbędne ramy, w ramach których obywatele, organizacje pozarządowe, firmy i władze miejskie, przy pomocy instytucji wiedzy, mogą zajmować się najbardziej palącymi wyzwaniami.

Agenda Miejska UE przyjmuje istnienie policentrycznej struktury Europy oraz różnorodności (społecznej, gospodarczej, terytorialnej, kulturowej i historycznej) obszarów miejskich na obszarze UE. Co więcej, Agenda Miejska UE akceptuje rolę obszarów miejskich różnych rozmiarów oraz kontekstów w dalszym rozwoju Unii Europejskiej. Coraz większa liczba wyzwań miejskich ma charakter lokalny, lecz wymaga szerszych rozwiązań terytorialnych (w tym połączeń

pomiędzy obszarami wiejskimi a miejskimi) oraz współpracy z funkcjonalnymi obszarami miejskimi. Jednocześnie rozwiązania miejskie mają potencjał, by przynieść szerszej zakrojone korzyści terytorialne. Władze miejskie muszą zatem współpracować w ramach ich obszarów funkcjonalnych oraz z sąsiednimi regionami, łącząc i wzmacniając polityki terytorialne i miejskie. (...)

I Cele i zakres Agendy Miejskiej UE

Ministrowie potwierdzają, że:

1. Agenda Miejska UE ma na celu zrealizowanie pełnego potencjału i wkładu obszarów miejskich w osiągnięcie celów Unii oraz powiązanych priorytetów krajowych przy pełnym poszanowaniu zasady pomocniczości i zasady proporcjonalności oraz według kompetencji.

2. Agenda Miejska UE ma na celu ustanowienie bardziej skutecznego zintegrowanego i skoordynowanego podejścia do polityk UE oraz legislacji mających potencjalny wpływ na obszary miejskie oraz wzmocnienie spójności terytorialnej poprzez zmniejszenie luk społeczno-ekonomicznych obserwowanych na obszarach miejskich i w regionach.

3. Agenda Miejska UE pragnie zaangażować władze miejskie w projektowanie polityk, mobilizować władze miejskie by wdrażały polityki UE, oraz wzmacniać wymiar miejski w ramach tych polityk. Identyfikując i pragnąc pokonać zbędne przeszkody w politykach UE, Agenda Miejska UE ma na celu umożliwienie władzom miejskim pracę w sposób bardziej

systematyczny i spójny na rzecz osiągnięcia celów przekrojowych. Dodatkowo, przyczyni się do tego, by polityka UE była bardziej przyjazna miastom, bardziej skuteczna i efektywna.

4. Agenda Miejska UE nie stworzy nowych źródeł finansowania UE, zbędnych obciążeń administracyjnych, ani nie będzie mieć wpływu na aktualny podział kompetencji prawnych oraz istniejące struktury robocze i decyzyjne, nie będzie również przenosić kompetencji na poziom UE (zgodnie z art. 4 i 5 traktatu o Unii Europejskiej).

Zakres

5. Zgodnie z Konkluzjami Rady z dnia 19 listopada 2014 (Doc. 15802/14), Agenda Miejska UE będzie w pełni przestrzegać zasady pomocniczości oraz kompetencji wynikających z traktatów. Dodatkowo, Agenda Miejska UE oparta została o Konkluzje Rady Europejskiej przyjęte 26/27 czerwca 2014 r., które stwierdzają, iż zgodnie z zasadami pomocniczości i proporcjonalności, Unia musi skupić swoje działania na obszarach, gdzie działania te dają wymierny efekt. Należy zrezygnować z podejmowania działań, jeżeli państwa członkowskie mogą w lepszy sposób osiągnąć te same cele.

Agenda Miejska UE skupia się przede wszystkim na trzech filarach ustalania polityk i ich wdrażania w UE:

- Lepsza legislacja (...)
- Lepsze finansowanie (...)
- Lepsza wiedza (baza wiedzy i wymiana wiedzy) (...)

6. Agenda Miejska UE oparta zostanie na zasadzie zintegrowanego podejścia do zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich, która będzie służyć jako kierunkowskaz do osiągania celów tych trzech filarów polityki. Agenda Miejska UE, oprócz organizacji wspomnianych w Pakcie Amsterdamskim, skorzysta z istniejących polityk europejskich, instrumentów, platform i programów, jak np. możliwości oferowane przez Politykę Spójności, w tym zrównoważony rozwój obszarów miejskich, miejskie działania innowacyjne, URBACT, ESPON, „Porozumienie między burmistrzami”, Civitas 2020, RFSC (Ramy Odniesienia dla zrównoważonego rozwoju miast), EUKN. Skorzysta w pełni z Europejskiego Partnerstwa na rzecz Innowacji „Inteligentne miasta i wspólnoty”⁷, zainicjowanego przez Komisję.

7. Agenda Miejska UE będzie sprzyjać spójności pomiędzy kwestiami miejskimi a spójnością terytorialną, zgodnie z zapisem Agendy terytorialnej 2020. Ministrowie odpowiedzialni za spójność terytorialną i kwestie miejskie będą okresowo informowani przez posiedzenie DG w sprawach miejskich o rozwoju Agendy Miejskiej UE.

8. Agenda Miejska UE przyczyni się do wdrażania Agendy Zrównoważonego Rozwoju 2030 ONZ, a w szczególności Celu 11 „Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu” oraz globalnej „Nowej Agendy Miejskiej” w ramach procesu Habitat III.

9. Agenda Miejska UE winna być wdrażana przy pełnej transparentności. Wszystkie

zainteresowane strony powinny mieć równy dostęp do informacji o statusie Agendy Miejskiej i powinny mieć równą możliwość wniesienia wkładu w Agendę Miejską UE.

Obszary priorytetowe oraz kwestie przekrojowe Agendy Miejskiej UE

Ministrowie uzgadniają, że:

10. z uwzględnieniem priorytetów strategii UE 2020 na rzecz inteligentnego, zrównoważonego rozwoju, sprzyjającego włączeniu społecznemu, wstępna lista obszarów priorytetowych (w kolejności przypadkowej) dla Agendy Miejskiej UE jest następująca (zob. Program Roboczy

Agendy Miejskiej UE aby zapoznać się z opisem poszczególnych obszarów):

- 10.1 Integracja migrantów i uchodźców
- 10.2 Jakość powietrza
- 10.3 Ubóstwo na obszarach miejskich
- 10.4 Mieszkalnictwo
- 10.5 Gospodarka o obiegu zamkniętym
- 10.6 Praca i umiejętności w gospodarce lokalnej
- 10.7 Adaptacja do zmian klimatu (w tym rozwiązania z zakresu zielonej infrastruktury)
- 10.8 Transformacja energetyki
- 10.9 Zrównoważone planowanie przestrzenne i rozwiązania wzorowane na naturze
- 10.10 Mobilność w miastach
- 10.11 Przejście na gospodarkę cyfrową
- 10.12 Innowacyjne i odpowiedzialne udzielanie zamówień publicznych

bliżej
BRUKSELI

E-MAGAZYN PRZEDSTAWICIELSTWA MAŁOPOLSKI W BRUKSELI

#21